

יחידה חמישית - חירות, ריבונות ואחריות: איך זה נוגע לי?

(לאחר יום העצמאות)

חיבור לציר ערכי הבוחן את מושגי החירות והריבונות במעגלי ה'פרט', ה'קהילה' וה'מדינה'

יחידת הסיכום כוללת שני חלקים:

החלק הראשון כולל חזרה על מבט העל והסקת מסקנות ותובנות בעקבות סיכום היחידה כולה מבחינת תוכן וידע שצברו התלמידים במהלך תקופת הלימוד.

החלק השני כולל רפלקציה אישית של התלמידים על היבטים של חופש, חירות ואחריות בחייהם, במטרה לעודדם לחשוב כיצד ערכים אלו משפיעים על חייהם האישיים.

הכרזת העצמאות של מדינת ישראל מתייחסת במידה רבה לתפקידה של המדינה בשמירה על חירות תושביה. בפתיחת היחידה התייחסנו לחוקים שקיבלה על עצמה החברה היהודית המתגבשת בעת נדודיה במדבר. האומה שהתהוותה לפני כ 3000 שנה זכתה לריבונות, וכעת משמרת את התפיסה הרואה בחירות הפרטים כחלק בלתי נפרד מריבונותה. כל זאת בהתאם לתפיסה הליברלית שהתווה מיל בחיבורו "על החירות".

היחידה עוסקת בהבנת החיבור בין חירות לריבונות ובהיבטים השונים לכך בחייהם האישיים של התלמידים.

מהלך שיעור - הצעות לשאלות מנחות	עיצוב המרחב הבית ספרי	פעילות צוות המורים	פעילויות בשיתוף הקהילה
---------------------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

<p>מעגלי שיח</p> <p>בימות נאום</p> <p>דיבייטים</p> <p>ניסוח מגילת העצמאות של הקהילה הבית ספרית</p> <p>יציאה למרחב העירוני / עבודה עם בתי ספר נוספים / עם נציגים מהעירייה</p>	<p>סדנה מקדימה בחדר המורים. הסדנה תהיה מקבילה בתכנייה לעבודה שתעשה עם התלמידים והקהילה, כלומר: כיצד נשמור על חירותו של כל מורה בצוות ועל החירות שלנו כקהילת מורים בבית הספר?</p> <p>ניסוח מגילת העצמאות של קהילת המורים</p> <p>מפגש בהנחיית צוותי המקצוע הרלוונטיים על מושג החירות בהקשר של השעבוד ויציאת מצריים ובהקשר של השואה: מספר מפגשים (בהשתלמות המוסדית?) בהנחיית צוותי תחומי דעת שונים.</p> <p>נציג מכל תחום דעת ינחה קבוצה של מורים.</p> <p>המורים יבחרו לאיזו קבוצת תחום דעת ירצו להשתייך בסדנה זו.</p> <p><u>צוות תנ"ך</u> - יעסוק בחופש וריבונות מתוך סיפור יציאת מצרים, חיבור בין הסיפור התנ"כי לבין תהליכים היסטוריים חשובים תוך הדגשת מושג החירות והריבונות עבור הפרט והקהילה.</p> <p><u>צוות היסטוריה</u> - יעסוק בשואה והשפעתה על תודעת הריבונות</p>	<p>לוח מחשבות אישיות: כיצד אשמור על החירות של החברה / האחר? מה באחריותי?</p> <p>ניסוח מגילת עצמאות אישית / בית ספרית (שתתלה במקום מרכזי בבית הספר).</p> <p>ניסוח דילמות המשקפות התנגשות בין חירות לאחריות תחת השאלה - מה אתה היית עושה? ותלייתן במרחב הבית ספרי</p>	<p><u>חלק ראשון - סיכום היחידה כולה (מבחינת תוכן, ידע):</u></p> <p>עיסוק בחלק הרלוונטי מתוך הכרזת העצמאות (שאלות לדיון מובאות לאחריו):</p> <p>"מְדִינַת יִשְׂרָאֵל תְּהֵא פְּתוּחָה לְעַלְיָהּ וְהוֹדֵית וּלְקַבּוּץ גְּלוּת; תִּשְׁקַד עַל פְּתוּחַ הָאָרֶץ לְטוֹבַת כָּל תּוֹשְׁבֶיהָ; תְּהֵא מְשֻׁתָּה עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת, הַצֶּדֶק וְהַשְּׁלוֹם לְאוֹר חֲזוֹנָם שֶׁל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל; תִּקְיָם שׁוּיוֹן זְכוּיֹת חֲבֵרְתִי וּמְדִינֵי גְמוֹר לְכָל אֲזְרָחֶיהָ בְּלִי הַבְּדֵל דָּת, גִּזְע וּמִיִּן; תִּבְטִיחַ חֹפֶשׂ דָּת, מִצָּפוֹן, לְשׁוֹן, חֲנוּךְ וְתִרְבוּת; תִּשְׁמֹר עַל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל כָּל הַדְּתוֹת; וְתִהְיֶה נֶאֱמָנָה לְעִקְרוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל מְגִלַּת הָאֲמוֹת הַמְּאֻחָדוֹת."</p> <p>שאלות לדיון:</p> <p>- מה בין כינונה של חברה חופשית, שעסקנו בה בפתיחת היחידה, לבין</p>
--	--	--	--

	<p>היהודית, כולל דיון על הקמת מדינת ישראל. <u>צוות אזרחות</u> - דיבייטים סביב סוגיית חירות וריבונות במדינה יהודית. <u>צוות ספרות</u> - מושג החירות לאחר בשירה / בספרות העברית לאחר השואה. <u>מחשבת ישראל</u> - הוגים יהודיים על חירות וריבונות.</p>		<p>ייסוד המדינה הריבונית? או במילים אחרות: מה הקשר בין חירות לריבונות? - מה עושה המדינה על מנת לשמר את חירותם של הפרטים? - מה עושים הפרטים על מנת לשמר את ריבונותה של המדינה וחירותה של החברה? - התבוננות מחודשת בציר הכרונולוגי שהוצג בתחילת היחידה לאור תובנות שעלו במהלך הלימוד. חזרה ל"על החירות" של מיל. מה בין הכרזת העצמאות לתפיסת החירות של מיל? <u>חלק שני - מבט רפלקטיבי (מיומנויות רגשיות):</u> <u>הצעה לשאלות מנחות:</u> - מהי חירות עבורכם? מתי הרגשתם שאתם חופשיים באמת? - האם החירות קשורה גם לאחריות לדעתכם, ואיך זה בא לידי ביטוי בחייכם?</p>
--	---	--	--

- האם היו רגעים בחיים שבהם הרגשתם שהחירות שלכם היתה מוגבלת או נתונה בסיכון? איך זה השפיע עליכם?

- מה אתם מרגישים בנוגע לחירות שלכם - האם יש מידה של חופש שאתם חשים חזק יותר - פיזי, מחשבתי, או רגשי?

- אילו תחומים בחייכם מרגישים לכם כמוגבלים? האם ישנם מקומות בהם אתם חווים תחושת "כלא" פנימית? מה הדבר שהייתם רוצים לשחרר או לשנות?

- איך אני שומר על חירות פנימית מול לחצים חיצוניים? מהי הדרך שלי להתנהל בתוך עולם שבו לעיתים יש מגבלות על החירות שלי?